

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Двойних К.Є.

кандидат економічних наук,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

ФЕНОМЕН ЕКОНОМІЧНОГО ПОЛЯ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ СВІТОВОЇ ЕКОНОМІКИ

Методологія осмислення процесів, що відбуваються у сучасній світовій економіці, трендів, які характеризують її перспективний розвиток, вимагає відмови від вульгаризованого, примітивно-соціологічного підходу. Однак така відмова має не тягти збіднення інструментарію пізнання економічної реальності, а, навпаки, надавати можливості приросту методологічних можливостей за рахунок використання методів, притаманних іншим галузям.

В цьому контексті пропонуємо звернутися до феномену економічних полів суперетносів – енергетичного виміру дискретних областей світового економічного простору. Цей феномен стосується сприйняття в різних суперетносах особливостей передачі та застосування економічного досвіду, набутого в загальній системі світового господарювання. Варто відзначити, що у різноманітних формах цей феномен проявляється практично в усіх сьгоднішніх економічних дискусіях, як на науковому, так і на господарсько-політичному рівнях. Причому, слід відразу обмовитися, що йдеться далеко не тільки про поради та рекомендації Міжнародного валютного фонду чи Світового банку, політику яких сьогодні не критикує хіба що ледачий (хоча складно навести приклади більш вдалих за ці інституції комерційних проектів). Найбільш цікавим є саме психологічне сприйняття в суперетносах результатів застосування чужого економічного досвіду на практиці. Той факт, що в одній локальній області господарювання різні економічні проекти можуть мати відмінні результати нікого не здивує і вважатиметься цілком природним.

А якщо в тому самому середовищі здійснюються економічні заходи формально зовсім однакові? Адже і в такому випадку економічні результати не будуть повністю ідентичними. Вони обов'язково відрізнятяться. Однак головне те, що психологічно учасниками економічної діяльності це також сприйматиметься як закономірне явище. Зрозумілим і логічним поясненням таких розбіжностей в результатах виступатимуть особливості конкретних маркетингових стратегій та менеджерських дій при реалізації відповідних проектів. При цьому, коли мова заходить про реалізацію економічних проектів в різних суперетносах, то численними економічними доктринами та концепціями підтримується той погляд, що при ідентичних господарських діях і результати мають бути подібними. В більш конкретизованому для

сьогодення випадку мова йде про представників економічно найбільш розвиненого західного суперетносу, який наполегливо поширює і, напевно, поширюватиме надалі свої власні економічні підходи, переконання та принципи на усю решту населеного світу («чужі» суперетноси). Практично проявляється це в постійній критиці тієї чи іншої економічної політики країн, кредитованих міжнародними фінансовими установами, з боку держав-кредиторів, які представляють, як правило, лише західний суперетнос. При цьому слід підкреслити, що прибічниками універсальних економічних концепцій психологічно не сприймаються навіть найбільш очевидні результати господарської діяльності як емпіричний підтверджуючий матеріал. Тобто, проблема економічного порозуміння переходить із сфери раціонального діалогу та логічного переконання до сфери взаємодії підсвідомих відчуттів, які трансформуються в психологічне уявлення типу «правильно – неправильно» щодо економічної поведінки представників конкретних етнокультурних просторів.

Однак подібна жорстка позиція прихильників етнокультурної універсальності економічних концепцій дозволяє зробити висновки стосовно того, що системи економічних знань (інтелектуальні досягнення) також мають чітку культурну приналежність. Тільки внаслідок цього все, що відбувається в межах одного етнокультурного простору, сприйматиметься як нормальне та цілком логічне, тоді як при поширенні такого досвіду на інші суперетноси їх природні особливості (незважаючи на те, що для них цей досвід все ж таки є «чужим») всіляко ігноруватимуться. Таке психологічне сприйняття та ставлення до економічної дійсності зберігається навіть в тих випадках, коли повністю відсутні будь-які раціональні пояснення та підґрунтя для дотримання подібної позиції. Навіть можна сказати, що сама економічна практика перестає бути об'єктивним критерієм для прийняття виважених господарських рішень. А причина цього полягає у факторі перетинання міжсуперетнічних кордонів, які мають не тільки соціально-економічний та географічний, але й психологічний вимір.

Така ситуацій свідчить, що має місце прояв економічних полів, які відповідають певним суперетносам. Оскільки кожний суперетнос являє собою спрямований потік енергії, що з часом трансформується у результати праці людей, а системі матеріально-технічних цінностей та інтелектуальних надбань завжди притаманна визначена культурна приналежність, яка проявляється у психологічному відчутті «свій – чужий», то економіку та ринок як системи господарських відносин також можна визначити як об'єктивну реальність, надану людям у відчутті. Відповідно, вони можуть бути описані в категоріях поля як простору, в різних точках якого ідентичні економічні дії матимуть різні соціально-господарські наслідки. У сприйнятті цих наслідків та ставленні до них проявляється людське відчуття.

Оскільки результати людської праці мають чітку культурну диференціацію, а кожний суперетнос як система, що складається із розподіленого у часі та просторі енергетичного потенціалу та техносфери (інтелекту), має власне значення енергетичної щільності, то логічно припустити, що й економічному просторові (економічному полю) також

притаманні відповідні енергетичні характеристики. Тобто, кожній точці господарського простору може бути поставлене у відповідність своє власне значення енергетичної щільності. Оскільки утворюване етнічним потоком енергії економічне поле також є енергетичною сутністю, то слід підкреслити, що роль та функції своєрідного об'єму для розподілу енергії (тобто утворення енергетичної щільності як такої) в економіці виконує техносфера. Причому, мова йде про матеріально-технічні цінності та інтелектуальні досягнення в самому безпосередньому їх матеріалістичному розумінні, тобто про ті, що об'єктивно існують і при цьому відчуються людьми як «свої» або «чужі». Тепер можна сформулювати основні положення, які зв'язують етнічний феномен з економічним полем:

простором існування етнічного поля є безпосередньо люди з їх оригінальними стереотипами поведінки та колективною психологією;

простором прояву етнічного поля є техносфера та інтелектуальні здобутки певної культурної приналежності;

простором існування економічного поля є інфраструктура (під цим узагальнюючим терміном надалі будемо розуміти техносферу та інтелектуальні досягнення як мотиваційні фактори);

простором прояву економічного поля є люди, які змінюють свої стереотипи поведінки та психологічні домінанти під впливом ринкових відносин.

Очевидно, що економічні поля суперетносів, як і самі етнокультурні простори, є дискретними областями. Психологічний феномен сприйняття результатів економічних дій в різних середовищах досить наглядно це підтверджує.

Таким чином, економічне поле відповідає певному етнокультурному простору. Утворюється воно потоком енергії в системі мотиваційних факторів (інфраструктурі). В соціально-економічному сенсі економічне (ринкове) поле є направленим на протидію таким цілком природним процесам, як руйнування техносфери та зниження інтелектуального рівня. Оскільки економічне поле проявляється у зміні стереотипів поведінки людей і колективній психології, то така протидія процесам руйнування означатиме: ринок потребує опанування професій та видів діяльності, направлених на адаптування (в самому широкому розумінні цього) до процесу постійної руйнації техносфери та інтелекту. В міру збільшення об'єму техносфери та зниження інтелектуального рівня людей такі вимоги з боку системи ринкових відносин всередині конкретного суперетносу зростатимуть все більше і швидше. Отже, ті види діяльності, що потребує ринок, в перспективі не збігатимуться з тими, що обумовлені етнічними домінантами (етнічним потоком), які направлені на створення нової якості через формування мотиваційних факторів власної культурної приналежності. А це означає, що економічному полю завжди будуть притаманні певні ступені свободи, які роблять його незалежним від етнічного поля, під первинним впливом якого таке економічне поле було утворене.

Етнос та економіка – це два взаємодоповнюючих і одночасно антагоністичних процеси. Створюючи техносферу та інтелектуальний базис, етнічні поля утворюють економічні (ринкові) поля, позичаючи їм свою

енергію. У свою чергу, економічні поля спрямовують свою енергію на протидію невідворотному розпаду техносфери та руйнації інтелекту, додатково вичерпуючи необхідну енергію із потоків енергії етнічної. При цьому, звичайно, зменшується спроможність етнічних полів створювати нову техносферу (адже енергія через економічну діяльність витрачатиметься на адаптацію під процеси руйнування всього штучно створеного раніше). Тобто, розряджаючись, етнічні поля породжують поля економічні, прояви яких спостерігаються в соціальному аспекті.

Світлова О.В.

студент;

Римарева Л.М.

старший викладач кафедри менеджменту та адміністрування,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

ОСОБЛИВОСТІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОГО КОНТРАКТУ: СУТНІСТЬ ТА ФОРМИ ВИКЛАДУ

Контрактні відносини відіграють важливу роль у сучасній ринковій економіці, забезпечуючи оптимальну господарську взаємодію суб'єктів. Сучасна економіка характеризується домінуванням процесів інтеграції та трансформації державних та недержавних інституцій та ринків, що спричинює до ускладнення форм контрактних відносин. Успішному здійсненню міжнародної торгівлі будь-якого підприємства можуть перешкоджати не лише зовнішні, але і внутрішні фактори. Так, центральною ланкою в зовнішньоекономічній діяльності підприємства є підготовка, укладання і виконання договору (контракту) між двома і більше сторонами, які знаходяться в різних країнах. Договір (контракт) служить головним комерційним документом, що визначає взаємини учасників, і основним засобом регулювання ділових стосунків у сфері зовнішньоторгового обігу. Для здійснення зовнішньоекономічної діяльності у світовій практиці передбачені різні види зовнішньоторговельних угод, регламентовані в кожній країні цивільним законодавством та виробленими звичаями ділових відносин [1, с. 44].

Згідно з даними Державної служби статистики України про зовнішньоекономічну діяльність України, за січень-серпень 2014 року обсяг експорту становив 37679438,7 тис дол. США, імпорту – 36513638 тис дол. США [5]. Без укладення зовнішньоекономічних договорів (контрактів) здійснення цих операцій неможливе. На сьогоднішній день існує безліч проблем та нюансів підготовки, укладання та виконання договору. Зазвичай проблеми виникають через недостатньо правильне складання контракту, неправильне формулювання основних умов договору або через мовні розбіжності при перекладі. Це спричиняє значні збитки для підприємства чи